

ΣΚΥΡΟΠΟΙΪΑ ΤΗΣ ΚΥΘΡΕΑΣ

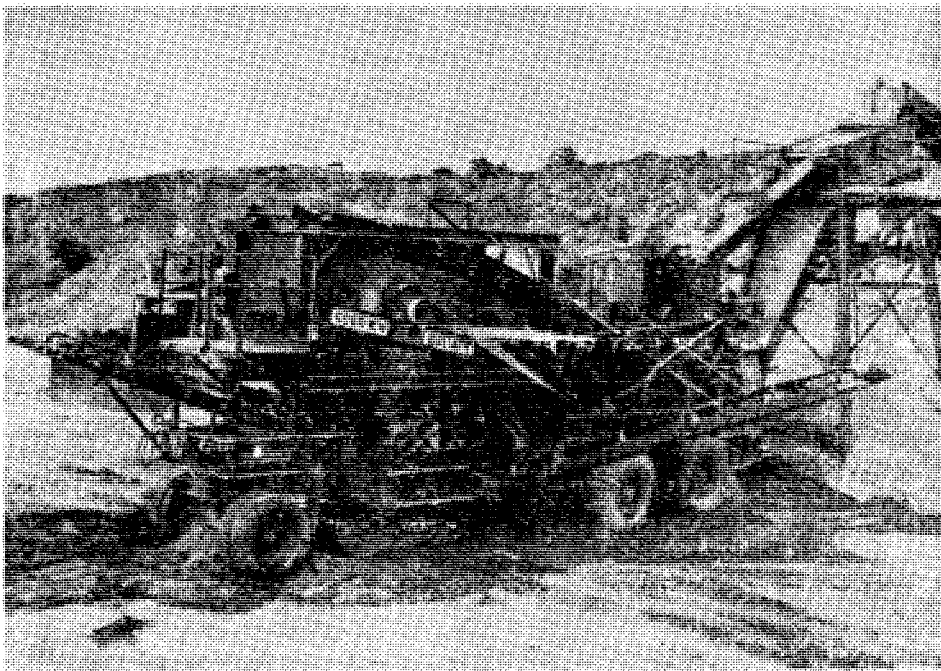
Υπό ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΠΕΤΣΑ

Ύστερα από τὸ Β' Παγκόσμιον Πόλεμο καὶ συγκεκριμένα στὴν ἀρχὴ τῆς ἕκτης δεκαετίας τοῦ αἰῶνα μας, μιὰ νέα βιομηχανία ἔκαμε τὶς ἐγκαταστάσεις της στὶς ὑπώρειες τοῦ Πενταδακτύλου, σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὸν Κεφαλόδουρο τῆς Κυθρέας, ἐκεῖ κοντὰ πού κτίστηκε πρὸ ὕστερα τὸ ὑπεραυτόματο ἀσβεστοποιεῖο. Τὴν ἐμπνευση αὐτὴ γιὰ νέαν ἐκμετάλλευση τῆς πολυτιμῆς καὶ σκληρᾶς πέτρας τοῦ Πενταδακτύλου συνέλαβε ἀρχικὰ ἡ ἴδια Ἑταιρεία Ἀσβέστου Κυθρέας ΛΜΔ, αὐτὴ πού εἶχε ἰδρυθεῖ πρὶν χρόνια γιὰ τὴν ἐπεξεργασία τοῦ ἀσβέστη καὶ πού ἀνήγαγε τὸ παραδουσιακὸ ἀσβεστοκάμινο σὲ πλήρες σύγχρονο ἀσβεστοποιεῖο.

Ἡ νέα αὐτὴ βιομηχανία ἦταν ἡ σκυροποιία καὶ μπόρεσε σὲ μερικὰ χρόνια νὰ ἐξελιχθεῖ σὲ πρώτης τάξεως βιομηχανία καὶ

νὰ συμβάλει κατὰ τρόπον ἀξιόλογο, ὄχι μονάχα στὴν ἀνάπτυξη τῆς οἰκονομίας τῆς Κυθρέας, ἀλλὰ καὶ γενικώτερα στὴν οἰκονομία τῆς Κύπρου μας. Ἡ ἀλματώδης ἐξέλιξή της ὀφείλεται στὴ γρανιτένια καὶ ὁμοιογενὴ πέτρα τοῦ Πενταδακτύλου, μὲ τὴν ὁποῖαν παρήγαγε ἐξαίρετα προϊόντα, πού συναγωνίζονταν παρόμοια προϊόντα ἄλλων περιοχῶν τῆς Κύπρου μας.

Λόγοι πού ἐσπρωξαν τὴν Ἑταιρείαν νὰ προβεῖ στὴν ἐπέκταση τῶν ἐπιχειρήσεών της καὶ νὰ ἰδρύσει τὴ νέα βιομηχανία, ἦταν ὁ οἰκοδομικὸς ὄργασμός, πού ἀρχισε στὰ χρόνια μετὰ τὸν πόλεμο καὶ εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα τὴ μεγάλη ζήτηση τῶν οἰκοδομικῶν ὑλικῶν. Ἀκόμη ἡ Ἑταιρεία αὐτὴ προμήθευε στὰ Ἀρθευτικά καὶ Δημόσια Ἔργα τῆς Κυβερνήσεως πρὶν χρόνια τὸν ἀσβέστη καὶ ἔκαμε τὴ σκέψη νὰ προμηθεύει καὶ τὰ

Σκυρομηχανὴ τοῦ ἐργοστασίου Ἑταιρείας Μακρῆ.

σκύρα, που ήταν απαραίτητα τόσο στην οικοδομική βιομηχανία, όσο και στην οδοποιία.

Η προμήθεια των σκύρων για τις οικοδομές έγινε αποκλειστικά από τις παραλίες και τις κοίτες των χειμάρρων. Η μεγάλη όμως μεταπολεμική ζήτηση επέφερε την εξάντληση και ο άνθρωπος αναγκάστηκε με τη χρήση των μηχανών να καταφύγει στη τεχνητή προπαρασκευή, όπως γίνεται και με τα σκύρα της οδοποιίας.

Η Έταιρεία εγκατέστησε τα πρώτα μηχανήματα, 2 σπαστήρες, αβάτζες και στρογγυλά κόσκινα, που της είχε προμηθεύσει τότε η Κυβέρνηση, δίπλα στα άσβεστοκάμινα και στοίχισαν όλα την εποχή εκείνη μηχανήματα με την εγκατάσταση περίπου £1500. Οι σπαστήρες έδεχοντο στην αρχική αυτή θέση της βιομηχανίας πέτραν 8 ίντζων και μετά το σπάσιμο το υλικό ξεχώριζε στα κόσκινα σε πέτραν 2 ίντζες, 3)4, ½, 3)8, 3)16 της ίντζας μέχρι το ζέρο, που ήταν η άμμος.

Η απόδοση σε υλικό με τα πρώτα αυτά μηχανήματα δεν ξεπερνούσε τις 80 κυβικές υάρδες την ημέρα.

Η προμήθεια της πέτρας σ' αυτή την αρχή της σκυροποιίας έγινε από λατομεία, που ευρίσκοντο σε απόσταση από το εργοστάσιο της σκυροποιίας και κοντά σε μεγάλους γκρεμούς των απόκρημνων πλευρών του Πενταδακτύλου. Στα λατομεία αυτά η πέτρα άπεσπάτο από τους υπερμεγέθεις θράχους με πυροδότηση φάλιας και στη συνέχεια έσπάζετο σε πιο μικρά κομμάτια με μάτσες από εργάτες, όπως απaráλλακτα γινόταν και στην προμήθεια της άσβεστόπετρας για τα παραδοσιακά άσβεστοκάμινα. Η πέτρα όμως με τον αρχέγονο τρόπο που έκομματιάζετο και διαπανηρά στοίχιζε και βαρετό, σκληρό και κοπισστικό έργο για τους εργάτες απέβαινε.

Ακόμη με τον έκσυγχρονισμό του υπεραυτόματου εργοστασίου του άσβέστη, που δούλεψε άσπαιμάτητα, ο πρωτόγονος τρόπος τροφοδότησης πέτρας έπρεπε να έγκα-

ταλειφθεί και να εξευρεθεί πιο γρήγορος, εύκολος και άποδοτικός, που να ανταποκρίνεται στην άσπαιμάτητη λειτουργία του έργοστασίου του άσβέστη.

Έτσι η Έταιρεία βρέθηκε στην ανάγκη να έκσυγχρονίσει τα μηχανήματά της, γι' αυτό προμηθεύθηκε μεγαλύτερους σπαστήρες και τους εγκατέστησε κοντά στα λατομεία, στη τοποθεσία «Κοκκινόκρεμος» για εξοικονόμηση μεταφορικών έξόδων της πέτρας. Οι σπαστήρες αυτοί με όλα τους τα έξαρτήματα στοίχισαν τότε περίπου 125 χιλ. λίρες όπως δείχνει ο πιο κάτω τιμοκατάλογος:

1. Βάση για την εγκατάσταση	£50.000
2. Σπαστήρας μεγάλος	30.000
3. Σπαστήρας μικρός	10.000
4. Τέσσερα αυτοκίνητα μεγάλα	18.000
5. Ένα τράκτορ και ένα R.B.	7.000
6. Πρώτο κόσκινο	5.000
7. Δεύτερο κόσκινο	2.500
8. Conveγοι (ταινία)	1.000
9. Κολάνι	1.000
10. Μοτέρ πρώτο	250
11. Μοτέρ δεύτερο	250

ΟΛΙΚΟΝ 125.000

Ο μεγάλος σπαστήρας έδεχετο μεγάλες πέτρες 1 - 1½ μέτρο και μπορούσε να τις μεταποιήσει από 12 μέχρι 3 ίντζες. Το σπασμένο αυτό υλικό όταν έβγαине από τον σπαστήρα έπεφτε σε Conveγοι (ταινία) που λειτουργούσε αυτόματα και το μετέφερε σε δυνατό κόσκινο. Σ' αυτό γινόταν ο διαχωρισμός της άσβεστόπετρας από 12 μέχρι 5 ίντζες που έπεφτε στην πλατεία του εργοστασίου, όπου με τράκτορ έφορτώνετο σε αυτοκίνητα και την μετέφεραν στην αβάτζη του άσβεστοκάμιμου με την βοήθειαν του κρίκου των. Η υπόλοιπη πέτρα κάτω των 5 ίντζων έπεφτε πάλι από το κόσκινο σ' ένα μικρό σιλό (αβάτζη). Απ' έδω με τη λειτουργία ενός μηχανήματος, που έλέγετο feeder, κατέληγε σ' άλλο σπαστήρα, που έλέγετο qurbitazer, που έσπάζε την πέτρα με την ρύθμιση των κατάλληλων στροφών.

Στη συνέχεια το υλικό που ετοιμάζετο

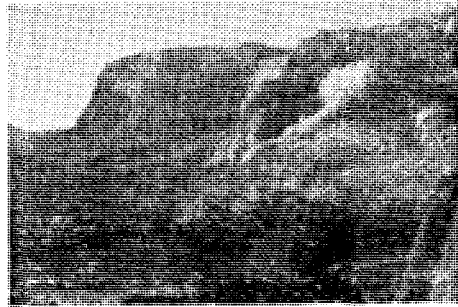
από το *qupitazer* έπεφτε σε στρογγύλο μεγάλο κόσκινο, που από τις ανάλογες τρύπες του έγινετο ο διαχωρισμός και ξεχώριζαν τὰ διάφορα είδη: "Άμμος, 3)16, 3)8, ½, ¾ τής ίντζας και 2 ίντζες. Το υπόλοιπο ύλικό, που έλέγετο *oversize* ξεχώριζε και έπεφτε πάλι έξω στην πλατεία. Όταν τουτο έστοιβάζετο και έγινετο σωρός εφορτώνετο πάλι με τράκτορ σε αυτοκίνητα και μετεφέρετο σ' άλλο σπαστήρα που έλέγετο *portable crusher*, (κινητός σπαστήρας).

Στόν κινητό σπαστήρα το ύλικό έσπάζετο και έπεφτε σε κόσκινο, που έλέγετο *vieprator*, σχήματος τετραγώνου, το όποιο ξεχώριζε τὰ διάφορα είδη με τὰ τέσσερά του πατώματα. Το πρώτο πάτωμα χώριζε τις 2 ίντζες, το δεύτερο τὰ ¾ τής ίντζας, το τρίτο το ½ τής ίντζας μαζί με τὰ 3)8 τής ίντζας και το τέταρτο το ζέρο (άμμο) μαζί με τὰ 3)16 τής ίντζας που έπροωρίζοντο για τις οικοδομές.

Σ' όλες τις περιπτώσεις οι σπαστήρες μπορούσαν νò κλείσουν με ρεουλαδόρο και νὰ έργασθουν νὰ παράγουν μόνο το ύλικό που είχε ζήτηση, γιατί όλα τὰ μηχανήματα ήσαν αυτόματα και ξεκινούσαν και έκλειναν με κουμπιά.

Η απόδοση του νέου έργοστασίου ξεπερνούσε τις 1200 κυβικές ύάρδες την ήμέρα, είχε δηλαδή δεκαπενταπλάσιαν απόδοση από το αρχικό. Με την απόδοσή του αυτή μπορούσε σε μιὰ μέρα νὰ φορτώσει 120 αυτοκίνητα με διάφορα προϊόντα τής σκυροποιίας, είτε για οικοδομικούς σκοπούς, είτε για κατασκευή δρόμων. Σ' αυτά πρέπει νὰ προστεθούν και άλλα 30 αυτοκίνητα την ήμέρα άσβεστόπετρας, που ξεχώριζε στόν πρώτο διαχωρισμό και προωρίζετο για το έργοστάσιο του άσβέστου.

Με την παραγωγή ενός μονάχα σκυροποιείου εξασφάλιζαν έργασίαν όλοι όσοι εργάζοντο σ' αυτό και στό λατομείο, είτε σάν υπάλληλοι, είτε σάν εργάτες, είτε σάν μηχανικοί, είτε σάν όδηγοί. Σ' αυτούς πρέπει νὰ προστεθούν και όλοι οι άλλοι που ειργάζοντο έξ αιτίας των ύλικών τής σκυροποιίας στις οικοδομές και στην κατασκευή δρόμων.

Λατομείο και έργοστάσιο στην Κυθρέα.

Τέτοια έργοστάσια στην περιοχή Κυθρέας λειτουργούσαν: Του Λεωνίδα Κυριακίδη, τής Άσβεστοποιίας και Σκυροποιίας Μακρή ΛΜΔ, του Βάσου Προεστου, του Παναγιώτη Σεβαστίδη και του Ίωάννου και Παρασκευαΐδη (το τελευταίο δέν μπόρεσε νὰ λειτουργήσει γιατί το θρήκε η εισβολή).

Στο σκυροποιείο εργάζοντο 4 έξειδικευμένοι εργάτες. Ένας είχε την γενική επίβλεψη του μεγάλου σπαστήρα. Πρόσεχε κυρίως αν έφθανε καμμιά πέτρα πολύ μεγάλη και δέν μπορούσε ο σπαστήρας νὰ την άπορροφήσει, (πράγμα πολύ συχνò) τότε την γύριζε με λιθέρι έως ότου πάρει τέτοια θέση που νὰ μπορεί ο σπαστήρας νὰ την παραλάβει και νὰ την έπεξεργασθεί.

Δεύτερος εργάτης είχε την επίβλεψη του μικρότερου σπαστήρα και πρόσεχε ακόμη αν παρατηρείτο οιαδήποτε άπώλεια νὰ σταματήσει τή τροφοδότηση του σπαστήρα, νὰ έπισημάνει την άνωμαλία και ν' άρχισει η έπιδιόρθωση, άφου διακοπεί όλòκληρη η λειτουργία του έργοστασίου. Τρίτος εργάτης ήταν στο *Control* του σπαστήρα και τέταρτος επέβλεπε τὰ κόσκινα.

ΕΞΑΙΓΩΓΗ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΛΑΤΟΜΕΙΟ:

Τὰ λατομεία άνοίγοντο είτε επί ιδιωτικής γής είτε επί χαλίτικης (Κυβερνητικής). Και στις δυò όμως περιπτώσεις χρειαζέτο εκ των προτέρων εξασφάλιση άδειας από την Άρχη Λατομείων τής Κυβερνήσεως.

Με την έγκατάσταση του σύγχρονου σκυροποιεύ ή παραδοσιακή προμήθεια της πέτρας (να θγάζουν τρύπες στους βράχους με χειροκίνητες μηχανές, να τις γεμίζουν με παρούτι, δυναμίτιδα ή άμμωνία, να τις πυροδοτούν με φυτίλλι και καπούλι, να γίνεται η ανατίναξη και να κομματιάζονται οι μεγάλες πέτρες με μάτσες από τους εργάτες) έγκαταλείφθηκε, γιατί, όπως αναφέραμε, δεν μπορούσε ούτε τα άσβεστοκάμινα ούτε τα σκυροποεία να ικανοποιήσει.

Τώρα ένα μεγάλο Compressor παρήγαγε αέρα, που μετεφέρετο στις φαλιομηχανές και μπορούσε να τις θέσει σε λειτουργία. Οι μηχανές αυτές έλεγαν τρίλια και ήσαν δύο, ένα μεγάλο και ένα μικρό. Με τα τρίλια αυτά έβγαζαν τρύπες στους βράχους σε βάθος 50-70 πόδια. Το μεγάλο έβγαζε τρύπες με διάμετρο 6 ίντρες και το μικρό με διάμετρο 3 ίντρες. Σ' ένα βράχο που έπρόκειτο να γίνει η ανατίναξη έπρεπε να θγούν 60-70 τρύπες ανάλογα με το μέγεθός του. Οι τρύπες αυτές γεμίζοντο με άμμωνία και έτοποθετείτο στην κάθε μιá καπούλι με φυτίλλι άκαριαίο (αυτόματο). Τα φυτίλλια αυτά 60-70 τόν αριθμό, δσα και οι τρύπες ένώνονταν με ειδικό λεπτό σύρμα που έπρομηθεύοντο κατόπιν σχετικής άδειας από το Τμήμα Λατομείων της Κυβερνήσεως.

Όταν ένγοντο όλες οι πιό πάνω προετοιμασίες και πλησίαζε να γίνει η ανατίναξη διατάσσοντο δυό άνθρωποι του έργοστασίου να θγούν στον κεντρικό δρόμο και να σταματήσουν την όδική κυκλοφορία για 5-10 λεπτά. Η ανατίναξη συνήθως ένιγνετο μετά τις 4 το άπόγευμα, ώρα που σχόλωναν οι εργάτες και έφευγαν και μπορούσε να άποφευχθεί κάθε άπρόοπτο. Μετά το σταμάτημα της κυκλοφορίας ένας άνθρωπος από ψηλό μέρος φώναζε με δυνατή και σταθερή φωνή: «Προσέχετε και θα παίξουν φάλιες!». Το σύνθημα έπαναλαμβάνετο τρείς φορές από τον ίδιο με την ίδια δυνατή και σταθερή φωνή. Έτσι κανένας πεζός, που μπορούσε να περιφέρεται στη γύρω περιοχή, ν' ακούσει τον κίνδυνο και να

προφυλαχθεί. Γιατί με την έκρηξη έβγαине τρομακτικός κρότος, που άκούετο σε άπόσταση πέραν των 4 μιλίων και πέτρες έκσφενδονίζοντο σε άπόσταση 20 σκάλες.

Μετά από τα πιό πάνω μέτρα που έλαμβάνοντο και άφου διεπιστούτο πως δεν υπήρχε εκεί κοντά άτομο, ένας άδειούχος άπό τους ύπευθύνους του έργοστασίου (ό Χριστοφής Μακρής) έπαιρνε στο χέρι μιá μικρή μηχανή που παρήγαγε ρεύμα και μ' αυτό πυροδοτούσε τις φάλιες. Αυτές όπως αναφέραμε ήταν όλες συνδεδεμένες, έτσι που οι έκρηξεις ένιγνοντο ταυτόχρονα δημιουργούσαν τεράστια δύναμη που μπορούσε να κατακομματιάσει και τον μεγαλύτερο βράχο και μετά την ανατίναξη οι πέτρες έπεφταν σε διάφορα μεγέθη, στην πλατεία του λατομείου.

Άμέσως άρχιζαν ένα τρακτέρ και ένα RB (καμήλα) να παραλαμβάνουν την πέτρα και να τροφοδοτούν το μεγάλο σπαστήρα του σκυροποιεύ, ρίχοντας άκατάπαυστα στην άβάτζη του, για ν' άρχίσει τον κύκλον των εργασιών του, που έχουμε αναφέρει και να μετατρέψει τους μεγάλους βράχους στα ύλικά της άσβεστοποιίας και της σκυροποιίας.

Άνάμεσα όμως στις κατακομματισμένες πέτρες, που σωριάστηκαν στο λατομείο με την ανατίναξη, υπάρχουν και πολλές που είναι άδύνατο να καταφραγθούν άπό τον σπαστήρα. Είναι σωστοί βράχοι άκόμη και πρέπει να ύποβληθούν σε δεύτερη ανατίναξη. Γι' αυτό παραμερίζονται και χωρίζονται στην πλατεία.

Με μικρές τώρα φαλιομηχανές, που εζαγάζονται με πεπιεσμένο αέρα, που τροφοδοτεί ένα compressor, άνοιγονται τρύπες άνάλογες με το μέγεθος του κάθε βράχου. Τις τρύπες αυτές γεμίζουν με άμμωνία και τοποθετούν βραδύκαυστο φυτίλλι που έξέχει πάνω άπό την τρύπα 1½ πόδι. Ο άδειούχος τώρα, που θα πυροδοτήσει τις φάλιες, κρατεί στο χέρι του ένα τεμάχιο φυτίλλι που έχει μέγεθος ένα πόδι. Στο φυτίλλι αυτό έχει χαράξει μιá μαχαιριά σε κάθε ίντζα και το τεμάχιο της κάθε μαχαι-

ριάς άρκοῦσε ν' άνάψει τὸ φυτίλλι τῆς κά-
θε τρύπας. Ένας άνθρωπος δηλ. μπορούσε
νὰ πυροδοτήσει μόνο 12 φάλιες με τὸ τε-
μάχιο τοῦ ένὸς ποδιοῦ με τὶς μαχαιριές
ποῦ κρατοῦσε. Έτσι ἀπὸ τὴν άρχὴ μέχρι
τὸ τέλος τῆς πυροδότησης τὸ φυτίλλι τῆς
κάθε τρύπας θὰ έκαίετο κατὰ ένα πόδι ὅ-
σο καὶ τὸ φυτίλλι ποῦ κρατοῦσε στὰ χέ-
ρια του. Θὰ έμεινε λοιπὸν άκαυστο φυτίλλι
στὴν κάθε τρύπα 1/2 τοῦ ποδιοῦ. Έτσι ἔως
ἔτου καεὶ καὶ τὸ ὑπόλοιπο φυτίλλι τῆς κά-
θε τρύπας θὰ ἔδιδετο καιρὸς στὸν άδειοῦ-
χο ν' άπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸν τόπο τῆς άνα-
τίναξης καὶ ν' άποφύγει τὸν κίνδυνο.

Έάν οἱ φάλιες ποῦ ἔπρόκειτο νὰ πυρο-
δοτηθοῦν ἦταν λ.χ. 36 ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν
3 άδειοῦχοι καὶ ἔξειδικευμένοι, άφοῦ κάθε
ένας μπορούσε μόνο 12 νὰ πυροδοτήσει.
Γι' αὐτὸ ἔκτὸς ἀπὸ τὸν πρῶτο ποῦ ἀναφέ-
ραμε ὑπῆρχαν καὶ ἄλλοι δύο σὲ ἔφεδρεία.
Μετὰ τὴν δεύτερη αὐτὴ άνατίναξη συνεχί-
ζετο ἡ μεταφορὰ τῆς πέτρας στὸ σπαστή-
ρα, ὅπως ἔγινετο καὶ στὴν περίπτωση τῆς
πρώτης άνατίναξης.

Έκτὸς ἀπὸ τὰ 3 άτομα ποῦ διενεργού-
σαν τὴν πυροδότηση τῆς φάλιας ἐργάζον-
το ἀκόμη 2 στοὺς φορτωτῆρες, 2 στὰ τρί-
λια, 2 ἠλεκτροκαλλητῆς (κωμοδρόμοι), 1 ὑ-
πεύθυνος τοῦ λατομεῖου γιὰ τὸ τρύπημα
τῆς πέτρας καὶ τῶν άνατινάξεων, 1 γενι-
κὸς ὑπεύθυνος ἐπὶ τῶν μηχανημάτων καὶ
τοῦ προσωπικοῦ καὶ 1 εἰσπράκτορας ἐπὶ
τῶν πωλήσεων. Εἰργάζοντο ἀκόμη 4 μεγά-
λα αὐτοκίνητα τῶν 20 τόννων με τοὺς ὀδη-
γούς τους ποῦ μετέφεραν τὴν πέτρα ἀπὸ
τὸ λατομεῖο στὸ σπαστήρα.

Παραθέτουμε πῶς κάτω ένα πρόχειρο λο-
γαριασμὸ ἑσόδων καὶ ἐξόδων ένὸς σκυρο-
ποιείου γιὰ ένα μῆνα πρὸ τῆς εἰσβολῆς γιὰ
νὰ καταδειχθεῖ περίπου τὸ μηνιαῖο κέρδος
ένὸς τέτοιου ἐργοστασίου.

Ε Σ Ο Δ Α :

α) 120 αὐτοκ. σκύρα τὴν ἡμέρα
πρὸς £7 τὸ καθένα £840. Σὲ
26 ἐργάσιμες μέρες θὰ εἰσ-
πραχθοῦν τὸν μῆνα £21.840

β) 30 αὐτοκίνητα άσβεστόπετρες
πρὸς £5 τὸ καθένα £150 τὴν
ἡμέρα. Σὲ 26 ἐργάσιμες μέ-
ρες θὰ εἰσπραχθοῦν 3.900
ΟΛΙΚΟ £25.740

Ε Ξ Ο Δ Α :

1. Έργατικά καὶ μισθοὶ ὑπαλ.	3.400
2. Έλεκτρικὸ ρεῦμα	250
3. Άπόσβεση μηχ. ὀχημάτων	4.000
4. Έξοδα λειτουργ. μηχαν. ὀχημάτων, ἐπιδιορθώσεις	3.000
5. Έξαρτήματα	4.000
6. Έλεκτρα	300
7. Διάφορα έξοδα	5.000
	<u>31.950</u>
	ΟΛΙΚΟ £19.950

Άφαιρῶ ἀπὸ τὰ ἔσοδα £25.740 τὰ έξο-
δα £19.950 ἑναπομένει κέρδος στὸ ἐργο-
στάσιο £5.790 τὸ μῆνα.

Άπὸ τὴν ὅλην περιγραφὴν καὶ ἐξιστῶρη-
ση τῆς ἴδρυσης καὶ λειτουργίας τῶν ἐργο-
στασίων τῆς σκυροποιίας ἀντιλαμβάνεται
ὁ ἀναγνώστης πόσοι καὶ πόσοι κόποι καὶ
μόχθοι κατεβλήθησαν γιὰ νὰ δημιουργη-
θοῦν τὰ ἐργοστάσια αὐτὰ στὴν Κυθρέαν
καὶ στὶς ἄλλες περιοχές, ποῦ εἶναι κατει-
λημμένες ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ τὰ στρα-
τεύματα εἰσβολῆς.

Η ἴδρυση των ὀφείλεται στὴν ἐργατικῶ-
τητα, ἐνεργητικότητα καὶ εἰλικρίνειαν, ἀλ-
λὰ πρὸ παντὸς στὸ ἐπιχειρηματικὸ πνεῦ-
μα, ποῦ διακρίνουν τὸν Έλληνα, ὅπου καὶ
ἂν θρίσκειται. Καὶ ἔρχονται σῆμερα οἱ
Τούρκοι νὰ τὰ κρατοῦν καὶ νὰ τὰ ἐκμεταλ-
λεύονται, ὅπως δείχνει ἡ πῶς κάτω εἰκόνα
τοῦ ἐργοστασίου τῆς Έταιρείας Άσβέστου
Συρκανιάς, ποῦ φέρει τὰ σήματα τῶν Τούρ-
κων, φωτογραφίαν τοῦ ὀποίου ὁ μέτοχος
τῆς Έταιρείας κ. Άνδρέας Μιλτιάδου κα-
τάρθωσε νὰ προμηθευθεῖ ἀπὸ γνωστὸν καὶ
φίλο του Τουρκοκύπριο καὶ με ὀλη τὴν προ-
θυμία μᾶς παραχώρησε διὰ νὰ ἀποτυπώ-
σομε στὸ παρὸ τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ
μας.

Οἱ ὑποφίεις ποῦ ἐκφράζουμε στὴν προηγ-
ούμενὴ μας μελέτη γιὰ τὴν άσβεστοποιία

Έργοστάσιον Έταιρείας Άσβεστοποιίας Συρκανιάς.

της Κυθρέας βγήκαν αληθινές, ότι οι Τούρκοι δέν είναι δυνατό ν' αφήσουν άνεκμετάλλευτες τις έτοιμες και ολοκληρωμένες, τις εύχρηστες και έπικερδείς βιομηχανίες άσβέστου και σκυροποιίας, όχι μόνο της Κυθρέας αλλά και όλων τών άλλων περιοχών, που έχουν κάτω από την παράνομη και άδικη κατοχή των. Τις κατέλαβαν όμως δια της στρατιωτικής των έπιχειρήσεως, με τò πύρ και τò σίδερο, με την άρπαγή και την λεηλασία. Δέν τις έχουν κερδίσει με μόχθο και αίμα γι' αυτό δέν τους ανήκουν και ή κατοχή και έκμετάλλευσή τους θά είναι προσωρινή και παροδική. Σίγουρα θά έλθει καιρός που θά περιέλθουν στους νόμιμους ιδιοκτήτες τους. Στους Έλληνες, σ' αυτούς που έκαμαν τις νύχτες μέρες να τις κερδίσουν. Σ' αυτούς που μόχθησαν όχι μονάχα οι ίδιοι, αλλά και οι γενιές τών προγόνων τους.

Ή διχόνοια και τò μίσος που έπικρατεί στο Βορρά ανάμεσα στους Τουρκοκυπρίους και τους έποίκους της Άνατολίας, όσο και ή έσωτερική κομματική έμπάθεια, που δημιουργεί καθημερινά την πολιτικήν άνατα-

ραχή στην Τουρκία, μοιάζουν με κοχλάζον ένεργò ήφαιστειο που θά έκραγει μιá μέρα, όποτε ασφαλώς θά όδηγήσει τους Τούρκους στον έμφύλιο σπαραγμό, που θά φέρει την κατάρρευση και την άλληλοεξόντωση, όποτε έκόντες άκοντες θά εγκαταλείψουν τά ιερά μας χώματα για να περιέλθουν σ' αυτούς που τους ανήκουν, σ' αυτούς που τους άρμόζουν και ξεύρουν να τά έκμεταλλεύονται, και τότε ό όπου γής Έλληνισμός θά γιορτάσει τά Κυπριακά Έλευθέρια της πολύπαθης μας Μεγαλόνησου.

Σημ.: 1. Τις πληροφορίες για την άσβεστοποιία της Κυθρέας που έχουν δημοσιευθεί στο προηγούμενο τεύχος, πήρα από τòn Κώστα Καμπούρη και Γιάννη Καμπούρη από τή Συρκανιά της Κυθρέας και τòn Μιχάλη Χριστοδούλου από τòn Κουτσοβέντη.

2. Τις πληροφορίες για την σκυροποιία της Κυθρέας πήρα από τòn Κώστα Καμπούρη και τòn Άνδρέα Μιλτιάδου από την Συρκανιάν Κυθρέας.